

בית משפט השלום בראשון לציון

בפני **כבוד השופטת צבייה גרדשטיין פפקין- אב"ד**
ד"ר ולנטין ז'טלני - חבר
עו"ד נחמיה גורל - חבר
 מערער **פלוני**

נגד

משיב **קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום**

פסק דין

- 1
- 2 1. לפנינו ערעור על החלטת המשיב מיום 18.1.16 שדחתה את תביעתו של המערער להכיר בקשר
- 3 בין הנכות הנטענת בעמוד השדרה הצווארי והמותני ובין האירועים מיום 4.4.11, 9.7.13,
- 4 1.6.14.
- 5
- 6 2. המערער, יליד 1982, שירת בשב"כ שנים רבות (מאז שנת 2008). לדבריו נפגע בשתי תאונות
- 7 דרכים מיום 4.4.11 ומיום 1.6.14. עוד טען המערער כי נפגע באימון קרב מגע ביום 9.7.13.
- 8
- 9 המשיב אינו מכחיש כי המערער נפגע בתאונות הדרכים אך מכחיש האירוע הנטען באימון
- 10 קרב מגע.
- 11
- 12 3. המערער, לתמיכה, בטענות העובדתיות של ערעורו, הגיש תצהיר שלו ותצהיר של עד, מר א.
- 13 ח. ל. (עמ' 153 לת.ר). על פי תצהיר עדותו של המערער "בתאריך 09/07/2013, במהלך ביצוע
- 14 אימון כשירות חד-יומי, ... חבר שהתאמן איתי בקבוצה, א. ל. ל. נתן לי מכה חזקה בחלק
- 15 העליון של הראש, תוך כדי תרגולת חופשית. על אף שחבשתי מגן ראש, הרגשתי "קנק" חזק
- 16 בצוואר, ושזזה לי חוליה..." (סעיף 12 לתצהיר) על פי תצהיר עדותו של מר א. ח. ל. "תוך כדי
- 17 תרגולת קרב מגע, מר א. ל. קיבל ממני מכה בטעות והדבר כאב לו".
- 18
- 19 4. בפן הרפואי – כתמיכה בערעור - הגיש המערער חוות דעת של ד"ר רנד. זה המקום לציין כי
- 20 חוות הדעת נוקטת בתיאורים עובדתיים, לרבות אך לא רק, ביחס לעוצמת תאונות הדרכים,
- 21 תיאורים שלא מצאו מקומם בתצהירו הראשון של המערער משנת 2014, אלא בתצהיר
- 22 משלים שהובא גם למומחה המערער, לאחר שזה ערך כבר את בדיקתו (בדיקת המערער היתה
- 23 ב- 24.4.16 התצהיר המשלים 18.5.16, וחוות הדעת ניתנה ביום 7.7.16). על פי חוות הדעת
- 24 "יש לייחס לדעתי את מלוא נכותו של המערער בגין הפגיעה בעמוד השדרה מתני
- 25 והצווארי ובגין קרינת הכאב והתסמינים ביד שמאל לחבלות ופגימות שנגרמו לו
- 26 בפגיעות התאונתיות שפורטו, חבלות שנגרמו כולן בבירור במהלך ועקב שירותו
- 27 בשב"כ".
- 28

בית משפט השלום בראשון לציון

5. המשיב נסמך על חוות דעת של ד"ר ליברמן. הראשונה מיום 11.12.15 (161-159 לת.ר.) וחוות דעת משלימה מיום 24.9.16 (187-190 לת.ר.). על פי חוות הדעת - הבדיקה הקלינית לגב התחתון היתה תקינה. ביחס לצוואר נמצאה מגבלה קטנה בכיפוף קדמי של הצוואר. המומחה שלל קשר סיבתי רפואי או נסיבתי בין תאונות הדרכים לבין מצב עמוד השדרה. ובהעדר תיעוד כלשהו לחבלה הנטענת באימון קרב המגע, קבע המומחה כי לא ניתן לייחס לפגיעה מוכחשת זו כל משקל.
- 7 "על פי מהלך מחלתו כפי שמופיע בתיקו הרפואי, ועל פי תוצאות בדיקות ההדמייה, ותוצאות הבדיקה הגופנית, לא מצאתי קשר בין החבלות שבנדון לבעיית הצוואר והגב התחתון של מר י. א. .., ואני ממליץ לדחות תביעה זו" (ראה עמ' 160 לת.ר.).
- 11 בחוות הדעת המשלימה, בה התייחס ד"ר ליברמן לחוות דעתו של ד"ר רנד, קבע ד"ר ליברמן שאין לקבל הטענות של המערער:
- 13 "על פי מהלך מחלתו כפי שמופיע, אין בחוות דעתו של ד"ר רנד כל הוכחה לקשר נסיבתי בין החבלות שבנדון לבין מחלתו של מר י., או כל הסבר מקצועי לקשר בין החבלות לתחלואה, תוך שבחוות הדעת עולה הסבר השולל את התמונה העובדתית העולה מתיקו הרפואי של מר ישראלי ומסביר זאת בתיקשורת לקויה בין מר י. לרופאו, וחוסר דיווח של הרופא המטפל, לאור התמונה העולה מתיקו הרפואי של מר י. אני ממליץ לדחות תביעה זו" (187 עד 188 לת.ר.).
6. לנוכח הפער הניכר בין חוות דעת הצדדים, ומאחר שבין היתר, ביחס לחלק מהסוגיות העומדות להכרעה כאן, מדובר בקביעות רפואיות, הוועדה הורתה ביום 5.12.16 על מינוי של מומחה מטעמה – ד"ר אנקשטיין יורם, מומחה בכירורגיה אורתופדית, מנתח עמוד שדרה (להלן: "מומחה הועדה").
7. על פי חוות דעת מומחה הועדה מיום 20/9/2017:
- 26 "בבדיקה שערכתי מצאתי כי טווחי תנועות עמוד השדרה הצווארי מוגבלים בדרגה קלה. טווחי תנועות עמוד השדרה המתני היו מלאים. הבדיקה הניורולוגית הייתה תקינה, למעט חולשה קלה ודלדול שרירים ביד שמאל. בצילום עמוד השדרה הצווארי, אשר בוצע בסמוך לניתוח, אני מאבחן עמדה תקינה של השתל המקבע את חוליות C6 – C7. הרשומה הרפואית שלאחר התאונה משנת 2011 מתמסכת על פני תקופה של למעלה משנה. מאידך, הרשומה הרפואית לאחר תאונת הדרכים משנת 2014 דלה. פרט לפניה לחדר המיון, מצאתי ברשומה הרפואית פניה בודדת לקופת חולים, בגין כאבי צוואר המיוחסים לתאונה, בתאריך 3.6.14. בהמשך, בפניה מיום 10.9.14 תועדו כאבי ברך ללא אזכור תאונת הדרכים או בעיה בצוואר. לאור ממצאי הבדיקה הגופנית ובהתחשב בנתוני הרשומה וממצאי הבדיקות אני קובע כי לתובע נכות צמיתה בשיעור בגין הגבלת תנועות הצוואר. ונכות נוספת בשיעור של בגין חולשת יד שמאל.
- 38 **אני מייחס 2% נכות לתאונה מיום 4.4.11, לאחר ניקוי 4 חמישיות בגין תחלואה ניוונית אשר הובילה לניתוח בשנת 2013. הנכות הניורולוגית היא תוצאה של פריצת הדיסק ואינה קשורה בחבלה. אני קובע כי לא נותרה נכות צמיתה מיום 1.6.14. ...**
- 41 **.... לצערי איני יכול לקבל את מסקנותיו. ד"ר רנד אינו מביא בחוות דעתו עובדות התומכות בקיום קשר סיבתי בין הארוע הנטען מיום 9.7.13 לבין התחלואה בעמוד השדרה הצווארי. תחת זאת, ומבסס מסקנותיו על תצהיר התובע ומביא פרשנויות שונות לרשומה הרפואית. כל אלה אינם סבירים שכן מדובר בשני רופאי קופת**

בית משפט השלום בראשון לציון

- 1 **חולים אשר רשמו במפורש כי לא היה ארוע טראומתי וכן במנתח, האמון על**
2 **חשיבות קיום טראומה, אשר לא תיעד ארוע טראומטי ורשם כי הכאבים הופיעו**
3 **בתחילת ספטמבר, כלומר לא במועד הארוע הנתען.**
4 לא יתכן שבביקור מיום 1.10.13 התובע זכר לציין ארוע התאונה מ- 2011 אך שוב
5 שכח לתאר את הארוע שהביא לדבריו את הפציעה. נתוני הרשומה הרפואית
6 מצביעים כי פריצת הדיסק ארעה בתחילת חודש ספטמבר 2013, עת הופיעו הכאבים
7 הקורנים ליד שמאל וזאת במנותק לארוע טראומטי וללא קשר לתאונת הדרכים
8 משנת 2011....
9 ד"ר רנד מתאר הגבלה בטווחי תנועות עמוד השדרה המתני. ברם, בבדיקתי מצאתי
10 טווחים מלאים בגב תחתון. ד"ר רנד קובע נכות נוספת בגין הצלקת הניתוחית.
11 בבדיקתי לא מצאתי כי הצלקת מכערת בדרגה המקנה נכות.
12 עיינתי בחוות הדעת מטעם הנתבעת, מאת ד"ר ליברמן. אני מסכים עם רוב
13 מסקנותיו. ברם, לאחר התאונה משנת 2011 קיים תיעוד ממושך של כאבי צוואר. על
14 כן גם בהעדר קשר בין התאונה לבין הניתוח אותו עבר התובע, מן הראוי לקבוע נכות
15 מזערית בגין תרומת תאונה משנת 2011 לכאבים ולהגבלת התנועות מהם סובל
16 התובע היום.....
17 סיכום:
18 **אני מוצא קשר קליני וסיבתי בין התאונה שארעו בתאריכים 4.4.11 ו-**
19 **1.6.14, לבין תלונותיו של מר י. א....**
20 **אני לא מכיר בקשר סיבתי בין הארוע המתואר במהלך אמון קרב המגע**
21 **מיום 9.7.13, לבין תחלואת עמוד השדרה הצווארי.**
22 **אני מוצא בעייתו האורטופדית, הנובעת מן התאונה מיום 4.4.11, שקולה**
23 **לנכות משוקללת בשיעור של 2% לצמיתות, לאחר ניקוי ארבע**
24 **חמישיות בגין תחלואה ניוונית בצוואר.**
25 **אני קובע כי לא נותרה לתובע נכות אורטופדית צמיתה בגין התאונה מיום**
26 **1.6.14.**
27 **".....**
28
29 8. בשורה התחתונה קבע מומחה הועדה כי לא נותרה נכות בעמוד שדרה מותני וביחס לעמוד
30 שדרה צווארי יש לייחס חמישית מהנכות לתאונה מיום 4.4.11 (אין משמעות לשיעור הנכות
31 המדוייק מאחר שזאת תקבע על ידי הועדה הרפואית).
32
33 9. באי כח הצדדים הגיעו להסכמה לפיה לא יחקרו העדים או המומחים והועדה תיתן את פסק
34 דינה.
35
36 10. לאחר שסיכומי הצדדים הועברו לעיוננו לצורך מתן פסק הדין, הגענו למסקנה כי בטרם ניתן
37 את פסק הדין אנו נדרשים להבהרה ממומחה הועדה. ביקשנו לדעת כי ככל שיקבע כי האירוע
38 בחודש יולי (9.7.13) אכן קרה, חבלת הצוואר באימון קרב מגע, האם יש לכך השפעה בנוגע
39 לשאלת הקשר הסיבתי בין האירוע לבין פריצת הדיסק והניתוח, ומצבו הרפואי.
40
41 11. מומחה הועדה השיב "מהטעמים המפורטים בחוות דעתי, איני יכול להכיר בקשר סיבתי בין
42 האירוע הנתען מיום 9.7.13 לבין הבעיה בעמוד השדרה הצווארי, גם אם יקבע שהתובע אכן
43 נחבל בצווארו במועד זה".
44

בית משפט השלום בראשון לציון

12. גם לאחר קבלת תשובות ההבהרה ולאחר שתשובות ההבהרה הועברו אל הצדדים, ובהתאם לפנייתנו אליהם, הודיעו לנו באי כח הצדדים כי אינם מבקשים לחקור את מומחה הועדה.

עמוד שדרה מותני

13. לאחר שעיינו במכלול החומר בפנינו, לרבות חוות הדעת הרפואיות, לאחר שבחנו את התיעוד הרלבנטי בתיק הרפואי המונח בפנינו, בחנו את טענות הצדדים, נחה דעתנו כי דין הערעור ביחס לפגימה בעמוד השדרה המותני להידחות.

14. לאור הגדרת המונח "נכות" בחוק הנכים (תגמולים ושיקום) תשי"ט – 1959 (להלן: "**חוק הנכים**"), הרי שקיים תנאי בסיסי מבחינת שאלת קשר סיבתי בין נכות לתנאי שירות, הוא קיומה של נכות צמיתה, שבלעדיה אין משמעות או צורך להתייחס לתנאי השירות. בהעדר נכות לא נפתחה כלל הדלת למערער לזכויות על פי חוק הנכים. "עצם קיומה של נכות, להבדיל משיעורה יורד לשורש ההכרה על פי החוק" (כב' השי' יעקובוביץ בע"נ 2600-02-12 י"פ נגד קת"ג; ראו גם בע"א 39732-12-13; ע"נ 45870-08-15 ועוד).

15. מומחה הועדה לאחר שערך בדיקה קלינית של המערער, מצא כאמור כי "טווחי תנועות עמוד השדרה המתני היו מלאים" (עמ' 4 לחוות הדעת), וכך "בבדיקתי מצאתי טווחים מלאים בגב תחתון" (עמ' 5 לחוות הדעת), קרי, כי לא נותרה נכות או הגבלה בטווחי התנועה בעמוד השדרה המותני.

16. חוות דעתו של מומחה שמונה על ידי בית המשפט היא אמנם רק אחת מבין הראיות שבתיק ואין בה כדי להגביל את שיקול הדעת של בית המשפט או הועדה, או לגרוע מסמכותו של בית המשפט להכריע במחלוקת שלפניו. אולם, בה בעת, לחוות דעת כזו יש מעמד מיוחד ולא בנקל יסטה בית המשפט או הועדה מקביעותיו של המומחה שמונה על ידיו, קביעות אשר מושתתות על הידע, על הניסיון ועל המומחיות של איש המקצוע. במיוחד דברים אלו אמורים מקום בו המומחה לא נחקר על חוות דעתו.

17. אי לכך, כשמדובר בסוגיה רפואית, בוודאי כזו, המתבססת על בדיקה קלינית - קיומה של הגבלה או של נכות בעמוד שדרה מותני- או העדרה – כשזו מסקנתו הרפואית של מומחה הועדה – שלא נחקר - כי לא קיימת הגבלת תנועות ולא קיימת נכות בעמוד שדרה מותני- יש לקבל מסקנותיו ולדחות את הערעור לעניין זה.

18. כמובן שאין באמור לפגוע באפשרות המערער לפנות בהליך מתאים לפי סעיף 35 לחוק הנכים.

בית משפט השלום בראשון לציון

עמוד שדרה צווארי

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
19. לטענת המערער שגה מומחה הועדה בכך שלא קבע כי נכותו של המערער בעמוד שדרה צווארי נגרמה במלואה כתוצאה משלושת האירועים הקשורים לשירותו של המערער – שתי תאונות הדרכים ואימון קרב המגע. לטענת המשיב יש לדחות הערעור ולקבוע כי אין קשר סיבתי בין האירועים האמורים למצבו הרפואי של המערער.
20. **תחילה**, מצאנו לקבוע כי הורם הנטל הנדרש להוכיח שהמערער התאמן בקרב מגע עם אחרים, וכי אכן ביום 9.7.13 קיבל מכה ממר א. ח. ל. תוך כדי תרגולת קרב מגע, משכך קיימים שלושה אירועים הקשורים לשירותו של המערער אותם יש לבחון ביחס למצבו הרפואי בעמוד השדרה.
- אנו קובעים כאמור, ראשית מאחר שביחס לתאונות הדרכים – אלו לא הוכחו על ידי המשיב והאירועים נתמכים ברישומים הרפואיים.
- שנית, ביחס לאירוע באימון קרב המגע, הוכחת קיום האירוע מתבסס בראש ובראשונה על תצהיר המערער הנתמך בתצהיר העד א.ח.ל.. המערער לא נחקר לעניין זה, וגם העד מטעמו לא זומן להחקר על תצהירו.
- לו ביקש המשיב לסתור התרחשות האירוע, יכול היה לחקור את המערער או לכל הפחות את העד מר א.ח.ל לעניין זה.
21. יחד עם האמור, ומלבד עצם קיומם של האירועים, יש לבחון כאן את ההשלכה שלהם על מצבו הרפואי של המערער.
22. אשר לתאונות הדרכים ולהשפעתן הקלינית התייחס מומחה הועדה בחוות דעתו.
- אף אחד מהצדדים, כאמור, לא ביקש לחקור את מומחה הועדה, כאשר על פי קביעתו יש לייחס חמישית מהנכות הרפואית בעמוד שדרה צווארי לתאונת הדרכים מיום 4.4.11 וכי ביחס לתאונה מיוני 2014, זו לא הותירה נכות צמיתה.
- אשר להשפעת האירוע מיום 9.7.13, אימון קרב המגע, המומחה קבע, כי גם בהנחה שהאירוע אכן קרה אין קשר סיבתי בינו לבין מצב המערער בעמוד השדרה הצווארי. המומחה קבע כי **אינו יכול** "להכיר בקשר סיבתי בין האירוע הנטען מיום 9.7.13 לבין הבעיה בעמוד השדרה הצווארי, גם אם יקבע שהתובע אכן נחבל בצווארו במועד זה".
23. כאמור, המערער לא ביקש לחקור את מומחה הועדה לעניין קביעותיו אלו גם לאחר קבלת תשובות ההבהרה.

בית משפט השלום בראשון לציון

- 1
2 24. חוות דעתו של מומחה הועדה היא אמנם חלק ממארג הראיות ואין בה להגביל את שיקול
3 דעתו של בית המשפט והוועדה, אולם כאמור יש לחוות דעת זו משקל מיוחד ולא בנקל יסטה
4 בית המשפט מקביעותיו של המומחה שמונה על ידו. חוות הדעת הינה ראיה מרכזית, ראיה
5 שעל פניו לא נסתרה ומהווה נדבך מרכזי ועיקרי במיוחד כשהמומחה לא נחקר.
6
7 בעניין דומה קבעה ועדה בראשותו של כב' השו' גיא שני בפסק דין אליו מפנים שני הצדדים
8 (ע"נ ראשל"צ 43849-07-16) את הדברים הבאים, שכאילו נכתבו על המקרה שלפנינו,
9 בשינויים המחויבים:
- 10 "14. כאמור, המומחה מטעם הועדה, פרופ' הלל, בא לכלל מסקנה כי אין לראות
11 בעבודתו הפיזית של המערער בעת השירות משום גורם סיבתי לפריצת הדיסק
12 המתני. המערער טוען בסיכומיו, כי אין מוטלת חובה על הוועדה לקבל את קביעותיו
13 של המומחה מטעמה. אכן כך. חוות-דעת של מומחה היא אחת מבין הראיות שבתיק,
14 ואין בה כדי להגביל את שיקול הדעת של הועדה או לגרוע מסמכותה להכריע
15 במחלוקת שבין הצדדים. אולם בה-בעת, ברי כי לחוות-דעת של מומחה מטעם הועדה
16 (בדומה לחוות-דעת של מומחה מטעם בית המשפט) יש מעמד מיוחד, ולא בנקל
17 תסטה הועדה מקביעותיו של המומחה, אשר מושתתות על הידע, על הניסיון ועל
18 המומחיות של איש המקצוע (ראו למשל ע"א 7144/14 מכנס נ' רוחמה (3.9.2015)).
19
- 20 15. במקרה דנן, ברי כי קביעותיו של פרופ' הלל בחוות דעתו הן בגדר קביעות
21 רפואיות-מקצועיות, המעוגנות בחומר הרפואי שהובא לעיונו, בבדיקה שביצע
22 ובהערכתו על-פי הידע והניסיון שבהם הוא מחזיק. ודוק: מעיון בחוות הדעת עולה
23 כי המומחה עיין בתיקו הרפואיים של המערער ובחוות-הדעת שהגישו הצדדים, סקר
24 את הרשומות הרפואיות ושמע מפיו של המערער על-אודות מאמציו הגופניים
25 בתקופת השירות. זאת ועוד, פרופ' הלל עיין בממצאי בדיקות ההדמיה שעבר
26 המערער. לאחר כל אלה, ובהסתמך על הידע הרפואי שברשותו, בא המומחה לכלל
27 מסקנה כי לא ניתן לקשור בין תנאי השירות לבין פריצת הדיסק המתני. למסקנה
28 מקצועית זו – משקל רב, שכן כפי שמציין המערער עצמו בסיכומיו, "המומחה מטעם
29 בית המשפט משמש כ'זרועו הארוכה' והוא מספק את 'המטריה המקצועית' של
30 התחום בו עוסק התיק... בשורה ארוכה של פסקי דין נקבע כי חוות דעתו של
31 המומחה מטעם בית המשפט נהנית ממעמד מיוחד..." (סעיף 34 לסיכומים מטעם
32 המערער).
33
- 34 16. איננו יכולים להתעלם מן העובדה, שהמערער בחר שלא לזמן את פרופ' הלל
35 (ואת המומחים מטעם הצדדים) לחקירה על חוות הדעת. זאת ועוד, המערער אף לא
36 שיגר למומחה מטעם הועדה שאלות הבהרה. עובדה זו מהווה משוכה משמעותית
37 בניסיונו של המערער להפריך את קביעותיו של המומחה, שעה שאלה לא עברו
38 ב"כור היתוך" שהדין מאפשר לצורך ליבון מעמיק.
39
- 40 17. ודוק: המערער גורס בסיכומיו כי המשיב מנוע מלחלוק על העובדות שתיאר
41 המערער בתצהירו, זאת משום שוויתר על חקירתו של המערער. בהקשר זה מצטט
42 המערער מספרו של קדמי על הראיות בנוגע לחשיבות החקירה הנגדית של עד "בכל
43 נקודה של אי הסכמה", חקירה שתכליתה לחדד את השנוי במחלוקת, לאפשר לעד
44 לבחון את עמדתו, לחזקה או לסטות ממנה, ובעיקר – לאפשר לבית הדין להתרשם
45 מן האופן שבו העד "מגן" על גרסתו (יעקב קדמי על הראיות – חלק רביעי 1949
46 (2009)). אלא מאי? אם אלה הם פני הדברים – ואכן אלה הם פני הדברים – הרי
47 שהגיונם יפה, בשינויים המתחייבים, גם בנוגע לבחירתו של המערער לוותר במקרה
48 זה על חקירתו של העד-המומחה. שהרי משלא זומן פרופ' הלל לחקירה על חוות
49 דעתו, לא הוא ולא המומחים מטעם הצדדים, ממילא לא נתקיימו כל אותם יתרונות

בית משפט השלום בראשון לציון

1 הגלומים בחקירה שכזו, החל מחידוד גדרי המחלוקת, עבור דרך מתן אפשרות
 2 למומחה לבחון את עמדתו – לבצרה או לסגת ממנה – וכלה ביכולת של הועדה
 3 להתרשם באופן בלתי-אמצעי ולבדוק את התייחסותו של המומחה לקושיות בנוגע
 4 לחוות דעתו. למען הסר ספק יודגש, כי איננו שוללים מניה וביה את האפשרות
 5 להסתייג מחוות דעת של מומחה מטעם הועדה, אף אם לא הוצגו לו שאלות הבהרה
 6 ולא נתבקשה חקירתו. אולם, במצב שכזה, ובמיוחד כשהמחלוקת נטועה במישור
 7 המקצועי, הנטייה של הועדה לאמץ את מסקנות חוות הדעת תגבר.

8
 9 ...
 10 20. חשוב להבהיר, כי עמדתו של המערער שלפיה "אין טעם בשמיעת עדויות
 11 המומחים" שכן קיים קשר סיבתי "בנסיבות הקונקרטיות" – מוקשה. יש לזכור
 12 כי התשתית הרפואית המונחת לפני הועדה היא הבסיס להכרה, זאת בין שהמערער
 13 מבקש לילך "בדרך המלך" של הוכחת אסכולה רפואית בין שהוא פונה לנתיב של
 14 הוכחת זיקה סיבתית על יסוד הנסיבות הקונקרטיות של המקרה. ממילא, הסברה
 15 כי ליבון רפואי והתמודדות עם חוות הדעת של המומחה מטעם הועדה כלל אינם
 16 דרושים, שכן הנסיבות האינדיבידואליות כמו מדברות בעד עצמן, מרחיקת לכת.
 17 יודגש: גם המסלול הקונקרטי צריך להישען על אדנים רפואיים ועל סבירות העולה
 18 מן הידע הרפואי, ואין המערער יכול "לדלג" מעל חוות הדעת של פרופ' הלל כמו לא
 19 הייתה". (כל ההדגשות שלנו).

20 במסגרת זו יש לבחון את שאלת הקשר הסיבתי בין הפגיעה הנטענת באימון קרב המגע לבין
 21 מצבו הרפואי של המערער בעמוד השדרה הצווארי, תוך שקלול כלל הראיות.

22
 23 ראשית, חוות דעתו (לרבות תשובות הבהרה) של מומחה הועדה, ד"ר אנקשטיין, מנתח עמוד
 24 שדרה, מומחה לכירורגיה אורטופדית כוללת קביעות רפואיות-מקצועיות, המעוגנות בחומר
 25 הרפואי שהובא לעיונו של המומחה, קביעות המעוגנות בבדיקה הקלינית שערך למערער, תוך
 26 העברת התיעוד הרפואי תחת שבט ביקורתו אל מול הממצאים הרפואיים, תוך ביסוס
 27 מסקנותיו על הידע והניסיון שבהם הוא מחזיק.

28
 29 המומחה עיין בתיקו הרפואיים של המערער ובחוות דעת מומחי הצדדים, סקר את הרשומות
 30 הרפואיות ובחן התכנות הקשר הסיבתי ללא כל תיעוד רפואי אותנטי מיד לאחר אימון קרב
 31 המגע בתיק הרפואי.

32
 33 המומחה בחן את הרישום הרפואי וקבע כי אינו רואה קשר סיבתי בין האירוע, גם אם קרה,
 34 לבין מצבו הרפואי.

35
 36 המומחה קבע כי מדובר היה בתהליך של תחלואה ניוונית של עמוד השדרה, ואין קשר סיבתי
 37 בין אירוע קרב המגע לתחלואה בעמוד שדרה צווארי של המערער.

38
 39 כעקרון, יש לקבל עמדה רפואית זו, משלא נחקר המומחה על קביעות רפואיות אלו וקביעותיו
 40 לא נסתרו.

בית משפט השלום בראשון לציון

- דין דומה יש לקבוע ביחס לתהיות המערער ביחס להבדלים בין פריצות דיסק לבלטי דיסק והמשמעות הרפואית שלהן (בין מחלה לחבלה – ראו סעיפים 42 לסיכומי המערער וסעיף 5 לתגובת המערער לתשובות ההבהרה).
26. **שנית**, בנוסף לחוות דעתו של המומחה הועדה וכחיזוק לה, ובניגוד לטענות המערער, קיים רישום ותייעוד רפואי המלמד כי גם עובר לאירועים נושאי הדיון כאן, סבל המערער, בעברו הרפואי, מכאבי גב (ראו לדוגמה בת.ר עמודים 109, 108, 107, 105, 104, 103, 102, 101 ועוד). טוען המערער כי טעה המומחה לחשוב כי מדובר בעמ"ש מותני או צווארי בעוד שמדובר בכאבים מהם סבל המערער בין השכמות (קרי עמ"ש גבי) (ראו טענתו המכתירו כ"משגה שני" בסיכומים סעיף 40 לסיכומים) אך לא כן הוא. ראו לדוגמה כי בעקבות הכאבים גם נשלח לצילום עמ"ש **מותני**, וראו גם בחוות דעת מומחה המערער, כששם מצויין שהמערער הודה והודיע למומחה כי סבל בעברו מכאבי גב (עמ' 3 לחוות הדעת), עוד טרם התאונה הראשונה, כפי שאכן עולה מהתיק הרפואי.
- אמרו אם כן, כי גם עובר לתאונה הראשונה בשנת 2011 סבל המערער כאבי גב ולכל הפחות אז, בשנת 2009, החל התהליך של התחלואה הניוונית בעמוד השדרה.
27. **שלישית**, המערער טען כי לאחר אירוע קרב המגע, לא פנה לבדיקה מיידית מאחר שחשב כי מדובר באותם כאבים מהם סבל לאחר כל אימון גופני וסבר כי יחלפו (ראו סעיף 6 לתצהיר המשלים, ת.ר 179).
- לאמירה זו, מעבר למתן אמתלה לאי תיעוד רפואי מתאים, יש שני רבדים נוספים, ששניהם אינם מתיישבים עם טענת המערער לקשר סיבתי בין נכותו בצוואר לבין אירוע אימון קרב המגע.
- האחד, כי לאחר כל אימון גופני סבל המערער מכאבי גב, ולא נטען, ממילא לא הוכח כי היו אלו כאבי גב שונים מהותית, כך שהטענה בתצהיר כי הופיע אותו "קנק" אין לה על מה שתסמוך, לו אכן היה כזה לא היה סבור המערער כי מדובר באותם כאבים וכי לא היה שוני בין כאבים אלו לאחרים.
- השני, המערער לא פנה לטיפול רפואי לאחר האירוע, אלא רק **חודשיים** לאחר אותו אימון. לו אכן היה מצבו הרפואי כה קשה, ולו אכן היה נפגע בצווארו ממכה חזקה באימון קרב המגע, סביר שהיה פונה לטיפול רפואי סמוך יותר לאירוע, כפי שגם חיוו דעתם מומחה הועדה ומומחה המשיב, עמדה שעדיפה רפואית בעינינו על עמדת מומחה המערער.
28. **רביעית**, אם לא די בכל ששנינו, חוות דעת מומחה הועדה, אי חקירתו, התייעוד הרפואי עובר לאירועים נושאי הדיון, אי פנייה מיידית לטיפול רפואי- הרי שמהתייעוד הרפואי האוטנטי לאחר אירוע קרב המגע נלמד כי **המערער כלל לא ייחס פגימותיו לאימון קרב המגע**, כך שספק רב אם התיאור אותו תאר בתצהירו "הרגשתי "קנק" חזר בצוואר, ושזזה לי חוליה.

בית משפט השלום בראשון לציון

- 1 בעקבות הכאבים העזים שחשתי, עצרנו את התרגול לכמה רגעים" (סעיף 12 לתצהיר, עמ' 2
2 181 לת.ר.)" זהה בעוצמתו למה שארע בפועל. לו היה מדובר באירוע כה עוצמתי סביר כי היה
3 מציינו לפני הרופאים המטפלים.
4
- 5 טענותיו של המערער כי לא נרשמו דבריו, אינן עולות עם התיעוד הרפואי, שהרי התיעוד
6 הרפואי לא נערך רק על ידי רופא אחד בקופת החולים, ד"ר קרני (ראו סעיף 7 לתצהיר
7 המשלים) אלא על ידי מספר רופאים (ראו בתיק הרפואי בעמ' 179, עמ' 22, עמ' 43, עמ' 49,
8 עמ' 81 ועוד) אלא גם על ידי רופא נוסף (ראו תיעוד מיום 1.12.13 - רופא משפחה נוסף).
9
- 10 יתרה מזו, **גם לרופא המנתח**, שאמון, כפי שחיווה דעתו מומחה הועדה לבחון האם היתה
11 חבלה, לא מסר המערער כי מצבו הרפואי כתוצאה מחבלה אלא נטען להקרנות 3 חודשים
12 לפני הניתוח (מחודש ספטמבר 2013) (ראו בת.ר עמ' 17).
13
- 14 **על כל אלו יש להוסיף**, כי בשנת 2014, לאחר תאונת הדרכים השניה, כשנשאל על עבר רפואי
15 רלבנטי, לא הפנה לאירוע אימון קרב המגע, אלא הפנה לתאונת הדרכים מ- 2011 ולכאבי גב
16 מהם סבל עוד לפני כלל האירועים נושא הערעור שפנינו (ראו בת.ר 47).
17
- 18 בעניין זה יש להדגיש, אמנם המערער לא נחקר על תצהירו. כך גם יש להוסיף, שקיימת 29
19 משמעות ראייתית לאי חקירת עד על תצהירו, כמובא מעלה [וראו גם בספרו של השופט י'
20 קדמי **על הראיות**, חלק רביעי (מהדורה 2009, דיונון), עמ' 1952] אולם כבר נקבע, לא אחת,
21 כי עריכת החקירה הנגדית הוא בשיקול דעת התביעה, ותפקיד בית המשפט הוא להעריך את
22 הראיות המובאות לפניו, בין אם נערכה חקירה נגדית ובין אם לאו. "שיקול דעת זה אינו
23 מוגבל בכלל נוקשה לפיו ראייה פלונית היא אמת, רק משום שהנאשם שהעיד עליה לא נחקר
24 חקירה שכנגד. עם זאת, **המנעות מחקירה שכנגד עשויה להלקח בחשבון, במסגרת מכלול**
25 **הנסיבות**, שעה שבית המשפט יבוא להעריך את הראיות ולשקול את משקלן. **לעתים יהיה**
26 **מקום ליתן לעובדה זו משקל ניכר** (ראה ע"פ 38/61 פד"י טז, 514). לעתים יהא מקום שלא
27 ליתן לעובדה זו כל משקל. **הכל תלוי בנסיבות הענין**, כלומר, במסקנה ההגיונית שיש להסיק
28 מהימנעות התביעה מלחקור את הנאשם" (ע"פ 639/79 656/79 **דוד אפללו ואח' נ' מדינת**
29 **ישראל**, פ"ד לד(3) 561, 565; ע"א (חי') 1598/03 **פרי ניר הדס 1987 בע"מ נ' וקסלר זאב**
30 ועוד).
31
- 32 לאחר ששקלנו את האמור, הנחנו עובדתית, כאמור, שהמערער אכן נפגע באותו אימון קרב 30
33 מגע, וכי יש לדחות את עמדת המשיב השוללת את עצם קרות האירוע. עם זאת, יש לבחון
34 האם 'חריגותו' של האירוע היתה כפי המתואר בתצהיר המערער או שיש 'הפרזת מה'
35 בתיאוריו, ובעיקר בשיוך הנטען בין הפגיעה למצבו הרפואי בעמוד השדרה.
36

בית משפט השלום בראשון לציון

31. לנוכח כלל השיקולים שהבאנו מעלה, מצאנו שאין לקבל את תיאוריו של המערער, במלואם ביחס להשפעה של אימון קרב המגע על מצבו הרפואי.
- 1
2
3
4 לטעמינו הוצגו לנו ראיות נגדיות שהאירו את עוצמת החבלה בקרב המגע ואת הקשר סיבתי
5 למצבו הרפואי באור שונה. כאן נפנה בקצרה, לאחר שפורט מעלה, לחוות דעתו של מומחה
6 הועדה; לתיעוד הרפואי האוטנטי שנערך לאחר אימון קרב המגע; לתיעוד הרפואי עובר
7 לאירועים נושאי הדיון כאן; לכך שהמערער בפניותיו לרופאים המטפלים ולרופא המנתח אינו
8 מתייחס ל"אירוע קרב המגע" כחבלה או כאירוע מכוון כזה או אחר, ולכל אלו יש להוסיף את
9 תיאורו הלקוני של העד לקרות האירוע. אין כל פירוט על המיקום בו ניתנה המכה, האם אכן
10 הופסק האימון, מה קרה בעקבות המכה וכיו"ב.
- 11
12 יכולנו אם כן, לדחות את טענותיו של המערער ביחס לקשר סיבתי כזה או אחר בין אירוע
13 אימון קרב המגע למצבו הרפואי בעמוד השדרה הצווארי, כפי שגם קבע מומחה הועדה, על
14 אף האמור, **אנו סבורים כי יש לקבוע כי גם לאירוע אימון קרב המגע קשר סיבתי של**
15 **החמרה, מהטעמים הבאים.**
- 16
17 **ראשית**, גם על פי מומחה המשיב, ד"ר ליברמן: "לחבלה המדווחת בזמן אימון קרב מגע
18 חודשים טרם הופעת הכאב הצווארי קיים פוטנציאל להחמיר מעט מצב צווארי קיים, אך
19 עקב חוסר מוחלט של תיעוד רפואי או תיעוד אחר לחבלה זו, לא אוכל לכמת השפעתה" (ראו
20 בעמ' 160 לת.ר).
- 21
22 **שנית**, לאחר אירוע קרב המגע, גם אם בפער של חודשים, החל המערער פונה לטיפולים
23 רפואיים. אכן, יש בפער של חודשים כדי למזער את יכולת ההוכחה של אותה השפעה, אם
24 בכלל; אכן, העדר תיעוד רפואי, במקרים רבים יש בו כדי להעיד על עוצמת המכה (או העדרה);
25 ואכן, הטיפולים הרפואיים באו לטפל בבעיותיו בעמוד השדרה הצווארי, בעיות שהחלו שנים
26 טרם האימון הגופני- אולם סביר יותר בעינינו כי הפגיעה החמירה גם אם במעט את מצבו
27 הצווארי.
- 28
29 **שלישית**, אין מחלוקת כי ההלכה הכללית היא שיש ליישם את חוק הנכים ברוחב לב ומתוך
30 גישה גמישה וערכית. את חוק הנכים יש לפרש ברוחב לב ולא ביד קמוצה מתוך רצון להיטיב
31 עם הנכה ולא להקפיד עמו (ראו גם בדנ"א 5343/00 קצין התגמולים נ' אביאן פ"ד נו(5) 732).
- 32
33 **נדגיש**, אנו ואים לאמץ את עיקרי הממצאים הרפואיים של המומחה מטעם הועדה. עם זאת
34 ולנוכח השיקולים האמורים של אישור מומחה המשיב כי תתכן החמרה קלה שקשה לאמוד
35 את שיעורה לאימון קרב המגע; לריבוי התלונות, גם אם בפער של חודשים, לאחר אימון קרב
36 המגע, ול'רוח' חוק הנכים, ובשים לב שבכל זאת קיימת עמימות מסויימת בתיק זה שלא ניתן

בית משפט השלום בראשון לציון

[Redacted]

1 להפיג, מצאנו לייחס גם לאירוע קרב המגע כמו גם לתאונת הדרכים מיום 4.4.11, שיעור של
2 20% החמרה.

3
4 37. אשר לתאונת הדרכים מיום 1.6.14, לאחר שבחנו את חוות דעת המומחה, את ממצאיו את
5 התייעוד הרפואי, מצאנו לאמץ קביעותיו כי נגרמה נכות זמנית, ולא נותרה כתוצאה מתאונה
6 זו נכות צמיתה.

סוף דבר

7
8
9 38. לאור כל האמור, ראינו לקבל את הערעור באופן חלקי, במובן זה שהמערער יוכר בגין החמרת
10 הנכות בעמוד השדרה הצווארי בשיעור של 40%. בהתחשב במכלול נסיבות העניין, בתוצאה
11 שאליה הגענו ובאמור לעיל, ראינו לפסוק למערער הוצאות ושכר טרחת עורך-דין בסכום כולל
12 של 5,000 ₪.

13
14 אנו מתירים את פרסום פסק הדין ללא שמו של המערער או שם העד מטעמו.
15 ניתן היום, ג' באב תשע"ח, 15 ביולי 2018, בהעדר הצדדים.

16
17
18 עו"ד נחמיה גורל
19 חבר

20 ד"ר ולנטין ז'טלני
21 חבר

22 השופטת צבייה גרדשטיין פפקין
23 אב"ד

24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000